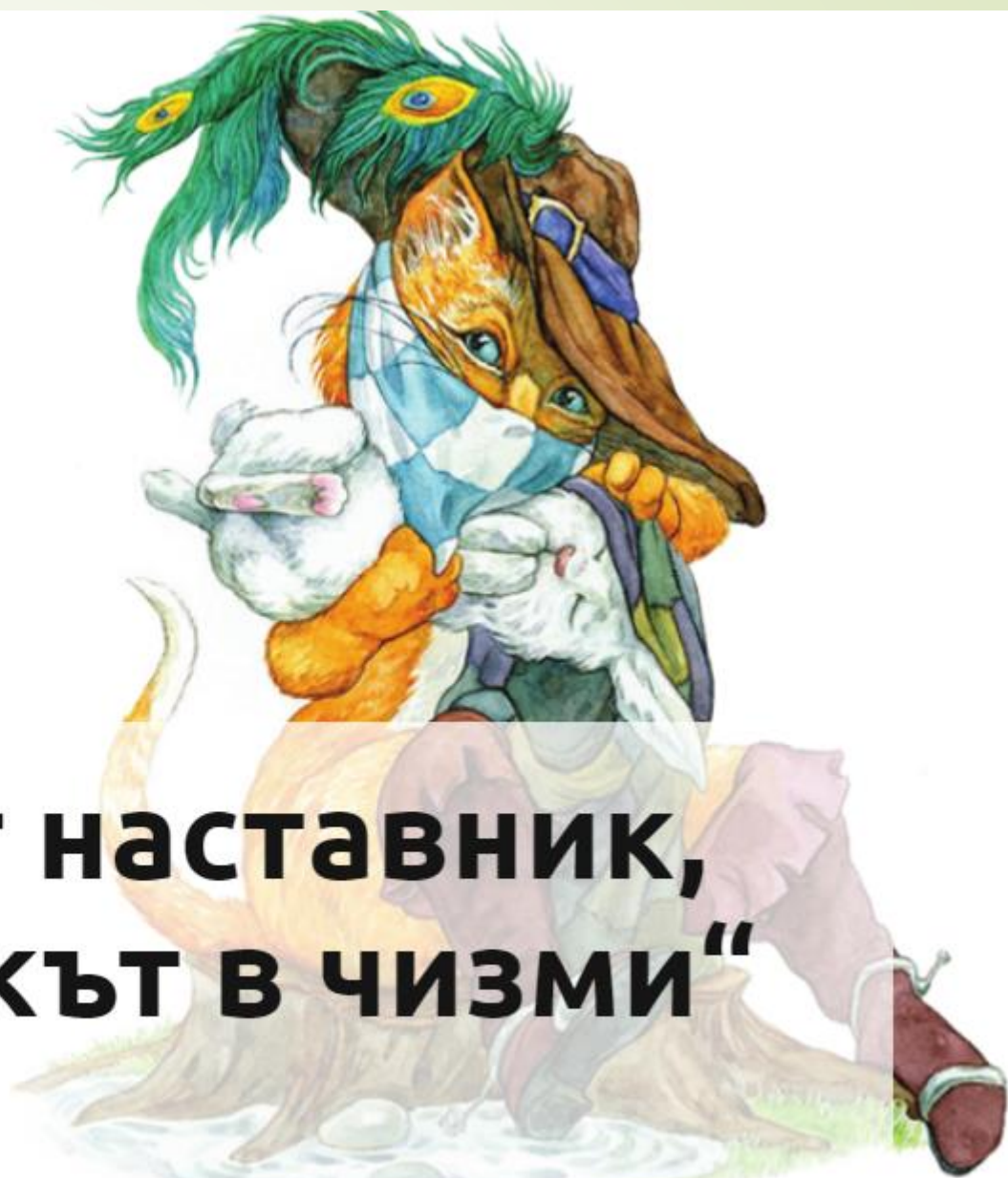

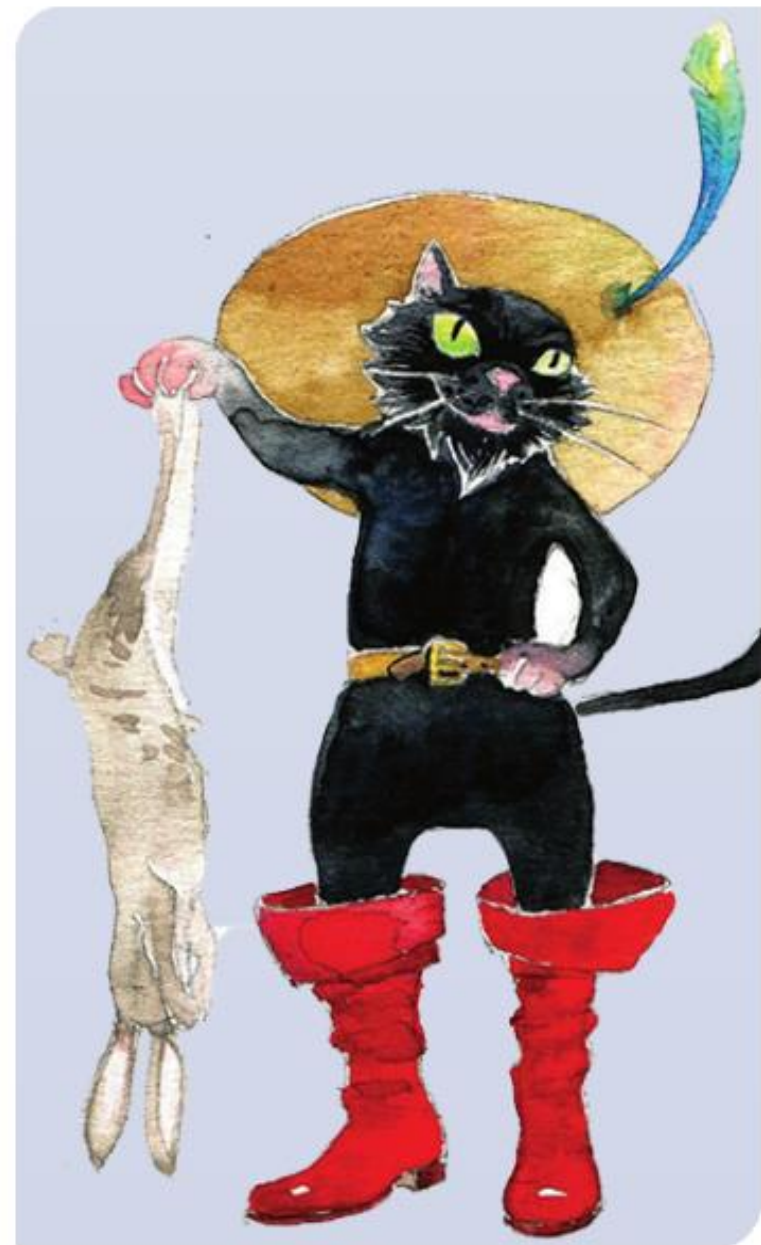
**„Котаракът наставник,
или Котаракът в чизми“
Шарл Перо**

Източник: Интернет

В този урок ще научите:

- кой е разказвачът на вълшебни приказки Шарл Перо;
- какво се случва в тази приказка;
- героите: Котаракът;
- героите: Най-малкият син на мелничаря;
- защо заглавието е такова;
- каква е поуката;
- варианти на приказката;
- обобщение;
- какво е видял художникът в приказката.

Кой е разказвачът на вълшебни приказки Шарл Перо?

Шарл Перо е известен френски писател, живял и творил през 17. век. Той е познавал и използвал сюжети на френски фолклорни вълшебни приказки, но им е придал нова форма и идеи, характерни за неговото време. На Шарл Перо дължим великолепните истории за Спящата красавица, Червената шапчица, малкия Палечко, Магарешката кожа и др. И разбира се – „Котаракът наставник, или Котаракът в чизми“ – една от най-известните и обичани негови приказки.

Какво се случва в тази приказка?

Бащиното наследство

В началото на „Котаракът наставник, или Котаракът в чизми“ срещаме трима братя, както и в много други приказки. След смъртта на баща им те си поделят наследството. Двата по-големи вземат мелницата и магарето, с които, както отбелязва най-малкият, *„могат честно да припечелват хляба си, ако работят заедно“*. Ако и третият брат беше получил в наследство някакво средство за прехрана (да си представим например – ако бедното семейство имаше и малка зеленчукова градина край мелницата), тогава животът на тримата братя не би се различавал от този преди смъртта на баща им. Светът на героите би останал неизменно същият, какъвто е бил и преди това – само че тогава не би имало приказка. Защото винаги в приказките светът и човешката съдба се променят.

Котаракът

Котаракът до този момент само е ловил плъхове и мишки в мелницата, но тъкмо той дава на третия брат обещанието: „Ще видите, че наследството ви не е чак толкова нищожно, колкото си мислите“. Той иска само торба и чизми, за да събира в торбата улова си и да се промъква с чизмите из храсталаците. Но пък тъкмо торбата и чизмите стават знак, че Котаракът възнамерява да действа като човек, да се намеси активно в човешкия свят и човешките отношения, за да изпълни обещанието си към третия брат.

И така, Котаракът започва да осъществява плана си, носейки уловения дивеч на краля от името на своя господар. След това се заема да изгради нов образ на мелничарския син – на *младия маркиз Дьо Карабас*, собственик на ливада, ниви, всякакви имоти и богатства и на замък.

Котаракът изгражда този образ чрез хитроумните уговорки със селяните, а после и с хитроумната уловка към човекоядеца, когото кара да се превърне в мишка, за да го изяде. Така планът е изпълнен, образът на маркиз Дьо Карабас е завършен пред очите на доверчивия крал и сполуката на мелничарския син увенчава щастливия край на приказката.

Илюстрация към „Котаракът в чизми“

от немския художник Карл
Офтердингер,
краят на 19.век

Героите

Най-малкият син на мелничаря

Можем лесно да забележим, че третият брат от „Котаракът наставник, или Котаракът в чизми“ не прилича много на третия брат от „Тримата братя и златната ябълка“ например. Той не постига сам целта си и не извършва подвизи, а следва наставленията на Котарака. Котаракът се превръща в главен герой на приказката, но действа не със сила и безстрашие, а с остроумие и хитрост. Затова нека запомним следното. В приказното творчество на всички народи срещаме юнака, който се бори със злото с меч, лък или кривак (като третия брат от „Тримата братя и златната ябълка“). Но също така често срещаме и хитреца, който използва като оръжия само ума и съобразителността си. В това виждаме следи от някогашното желание на хората, създавали приказките, да открият всякакви начини слабостта да победи силата, умът да спечели битката срещу по-голямото, но и по-глупаво зло. Затова хитрецът е герой в множество приказки. Разбира се, познаваме го и от българските приказки – Хитър Петър.

Защо заглавието е такова?

Сигурно не е случайно, че пълното заглавие на приказката е „*Котаракът наставник, или Котаракът в чизми*“. Наставникът е човек, който съветва и поучава някого, ръководи го в живота.

Всички главни действия, които довеждат мелничарския син до богатството и кралския престол, са начертани и извършени от Котарака. Мелничарският син като че ли не прави нищо друго, освен да следва своя умен и хитър наставник.

Всеки човек има наставници в живота, особено докато порасне и след това сам започне да взема решенията за това как да се постъпи при едни или други обстоятелства – в поведението, в учението, в професията, в отношенията с хората. В ролята на наставници могат да бъдат родители, учители, приятели, познати, герои от книгите, лица от екрана на телевизора или компютъра.

Каква е поуката?

Преди три века, когато приказките са публикувани за първи път (1697 г.), Шарл Перо е завършил всяка приказка с поуки в стихотворна форма. От тях днес можем да разберем кое е било най-важното за писателя и публиката в края на 17. век. Ето поуките към „Котаракът наставник, или Котаракът в чизми“:

Поука

Макар че е желано май от
всички
да харчат наследените
парички,
оставени на някой син от
стар баща,
младежите да схванат е
добре това,
че по-полезни са умът и
занаятът,
отколкото дарен имот или
пък злато.

Друга поука

Щом тъй набързо
мелничарски син успее
сърцето на принцесата да
завладее,
че да го гледа тя със обич
най-гореща,
то значи, облеклото и видът
младежки,
които силна нежност
предизвикват,
невинаги са средства
непривични.

Варианти на приказката

Историята на Котарака в чизми е известна отдавна из цяла Европа. Около сто и двадесет години след френската приказка на Шарл Перо се появява и „Котаракът с чизми“ на братята Якоб и Вилхелм Грим в Германия. Сюжетът е същият, но има разлики в някои моменти от развитието на действието и в някои подробности. Например у Шарл Перо Котаракът обявява мелничарския син за маркиз, а у Братя Грим – за граф. У Шарл Перо собственикът на замъка, ливадата, нивата и гората е човекоядец, а у Братя Грим – магьосник. У Шарл Перо появата на говорещ котарак в чизми не предизвиква учудване у никого; у Братя Грим дворецовите стражи се учудват, а селяните се уплашват от необичайния вид и говор на Котарака и тъкмо затова се подчиняват на неговите заповеди и желания.

За приказката

„Котаракът наставник, или Котаракът в чизми“ е една от световноизвестните приказки на френския писател Шарл Перо, живял и творил през 17. век.

Героите

Мелничарският син, Котаракът в чизми, кралят и дъщеря му, селяните, човекоядецът.

СЮЖЕТЪТ

Третият син на мелничаря получава най-незначителната част от бащиното наследство – Котарака; само с помощта на чизми, торба и остър ум Котаракът успява да промени съдбата на своя господар.

Котаракът, имът и хитростта

Хитростите и измамите на Котарака, дори заплахите му към селяните не са в негова лична полза; той прави всичко само за да осигури благополучие за мелничарския син. Измамите му не отнемат нищо от никого освен от глупавия и зъл човекоядец.

Основна идея

Приказката внушава, че дори човек да има нещо съвсем малко, то може да се окаже най-важното в живота му; умът и хитростта на слабия също са много силни оръжия в стремежа към благополучие и щастие.

Какво е видял художникът в приказката?

Известният френски художник от 19. век Гюстав Доре е нарисувал не просто срещата между Котарака в чизми и човекоядеца. Тук има подробности, които липсват в текста на приказката. Разгледайте внимателно обстановката, стола на човекоядеца, действията и позите на слугите. И най-вече – как изглежда самият човекоядец, какво изразяват жестът на ръцете и погледът му към Котарака. Съчинете описание на тема „Човекоядецът във въображението на художника“.

